

Gemeente
Albrandswaard

Brede Welzijnsvisie

Jeannette Wijnmalen
Afdeling Bestuur/team WOS
April 2012

Inhoudsopgave

1	Inleiding	Blz. 3
2	Analyse van de plaatselijke situatie	Blz. 4
3	Verdieping	Blz. 7
4	Landelijke ontwikkelingen	Blz. 8
5	Missie, visie en uitgangspunten	Blz. 9
6	Hoe gaan we onze uitgangspunten uitvoeren	Blz. 11
7	Samenhang met andere terreinen	Blz. 14
8	Uitvoering	Blz. 15
Bijlage	Subsidieoverzicht	

1. Inleiding

Op dit moment zijn er op het gebied van welzijn ontwikkelingen op zowel landelijk als plaatselijk niveau, die ervoor zorgen dat het belang van een overkoepelende welzijnsvisie toeneemt. Door de economische ontwikkelingen vinden bezuinigingen plaats. Juist in dat kader is het van belang om niet alleen te kijken naar wat er op onderdelen minder kan, maar vooral naar waar onze prioriteiten liggen, wat we de komende jaren nog wel willen doen en hoe we dat met oog voor samenhang tussen de verschillende onderdelen van het welzijnsterrein realiseren.

De gemeente Albrandswaard heeft tot nu toe geen overkoepelende welzijnsvisie. Dat betekent niet dat er geen enkel beleid is op het gebied van welzijn, maar dat het beleid zich tot nu toe beperkt tot onderdelen van het welzijnsterrein. De gemeente heeft bijvoorbeeld een sportnota en beleid op het gebied van jeugd en jongeren.

De gemeenteraad heeft in een motie van 21 juni 2011 gevraagd om een algemene herijking van het welzijnsbeleid, uitgaande van het principe 'niet kijken naar wat is, maar wat nodig is'. Daarbij heeft de raad aangegeven, dat in de nieuwe welzijnsvisie niet op de kwaliteit van het minimabeleid, de WWB (Wet Werk en Bijstand) en de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) mag worden ingeboet en dat als uitgangspunt geldt 'organisatie volgt inhoud'. Verder heeft de raad het college in de motie gevraagd voor het welzijnsbeleid en de uitvoering daarvan uitdrukkelijk verbanden te zoeken binnen de BAR-samenwerking.

Uit de dagelijkse praktijk op het terrein van welzijn en uit contacten van de wethouder met maatschappelijke organisaties en met de raad komt het volgende naar voren:

- binnen Albrandswaard zijn (veel) organisaties, verenigingen en maatschappelijke instellingen actief op het gebied van welzijn. Zij zijn erg georganiseerd per doelgroep (jeugd, gehandicapten, ouderen), per activiteit (sport, muziek, onderwijs) of per gebied (wijkfora, buurtpreventieteam). De organisaties en maatschappelijke instellingen streven naar onderlinge samenwerking. Er is weinig samenhang in de georganiseerde activiteiten;
- de rol van de gemeente op het gebied van welzijn is onduidelijk. De samenleving verwacht, dat de gemeente een grote rol op het gebied van welzijn vervult. Het is noodzakelijk om de rol van de gemeente goed af te bakenen;
- de ontwikkeling van Albrandswaard naar regiegemeente versterkt de noodzaak om de rol van de gemeente duidelijk te maken voor alle organisaties op het gebied van welzijn;
- gemeente en organisaties, die subsidie ontvangen, zijn onvoldoende gewend om resultaten te benoemen bij het verstrekken van subsidies en bij ondersteuning van de gemeente voor particuliere initiatieven. Een overkoepelende visie op het gebied van welzijn maakt het makkelijker om afwegingen te maken bij subsidieverstrekking en bij ombuigingsoperaties;
- een grote groep vrijwilligers zet zich in voor de uitvoering van allerlei activiteiten, variërend van sport tot activiteiten voor ouderen. Daarbij ontbreekt het kader, waarmee wij kunnen afwegen in welk geval wij professionals inschakelen en in welk geval vrijwilligers;
- er is weinig cohesie in de wijken. Buren kennen elkaar soms niet of nauwelijks;

In de onderstaande paragrafen werken wij de overkoepelende welzijnsvisie voor de periode van 2012-2015 verder uit. Deze visie dient als paraplu voor alle gemeentelijke ontwikkelingen op het gebied van welzijn. Als de overkoepelende visie is vastgesteld, toetsen we alle bestaande en nieuwe beleidsstukken op het gebied van welzijn aan de in dit stuk beschreven uitgangspunten.

Wij merken nog op, dat het moeilijk is om in een visie aan te geven waar de prioriteiten in het beleid precies komen te liggen. De vraag waar de accenten moeten liggen (bijvoorbeeld bij verbinding

tussen jong en oud) is uiteindelijk een politieke keuze. Deze prioriteiten komen aan de orde in de besluitvorming met betrekking tot de voorjaarsnota en uiteindelijk bij het vaststellen van de begroting. Ook in de beleidsstukken op het gebied van welzijn, die onder de overkoepelende welzijnsvisie vallen, kunnen accenten worden gelegd.

In de onderstaande visie maken we eerst een analyse van onze plaatselijke situatie, gaan we op enkele aspecten daarvan nog wat dieper in en kijken we naar de landelijke ontwikkelingen. Daarna gaan we in op missie, visie en uitgangspunten en op de vraag hoe wij de uitgangspunten gaan uitvoeren. Tot slot besteden wij aandacht aan de samenhang met andere terreinen en aan de implementatie van de visie.

2. Analyse van onze plaatselijke situatie

Voordat we aan een analyse van onze plaatselijke situatie toekomen, is eerst van belang wat we eigenlijk precies onder welzijn verstaan.

Welzijn is een algemene term, die het gehele universum van het menselijk leven omvat, met inbegrip van de fysieke, mentale en sociale aspecten van een 'goed' leven. De burgers zijn zelf verantwoordelijk voor de eigen levensloop. Hierbij zijn de volgende aspecten van belang:

- De burger moet vaardigheden hebben om zijn/haar eigen leven te leiden en zo nodig bij te sturen. Hierbij is soms ondersteuning nodig;
- Er dient sprake te zijn van balans op de levensdomeinen lichaam en geest, sociale relaties, materiële zekerheid, arbeid en presteren en waarden en inspiratie;
- De omgeving moet geschikt zijn in die zin dat er sprake is van een evenwicht tussen de mogelijkheden van het individu en de mogelijkheden, die de omgeving biedt.
(*levensloopbenadering van Prof. Piet Houben*).

Met deze benadering als uitgangspunt gaat welzijnsbeleid over bescherming en zelfredzaamheid van de burger (individueel niveau), over participatie van de burger in de samenleving, over zorg voor elkaar en over sociale samenhang (groepsniveau). Er is geen sprake van een 'harde' grens tussen welzijn en zorg. Welzijnsbeleid omvat preventieve 'maatregelen', die onbalans op de levensdomeinen voorkomen. Voorzieningen in de openbare ruimte, ten aanzien van sport, onderwijs, recreatie, cultuur, en voor jongeren, ouderen en minder validen etc. spelen hier een belangrijke rol. Mocht er toch enige onbalans zijn, dan is het vroegtijdig signaleren, benoemen en oplossen van problemen van burgers (individueel niveau) en samenleving (groepsniveau) van groot belang. Op die manier voorkomen we dat de onbalans een probleem wordt, dat problemen verergeren en dat we in een later stadium zwaardere hulp of zorg moeten inzetten. Welzijnsbeleid draagt bij aan het vroegtijdig oplossen van harde maatschappelijke problemen die hoge collectieve kosten met zich meebrengen. Het gaat bijvoorbeeld om eenzaamheidsbestrijding, beperking van de overlast van hangjongeren of het beperken van de verloedering van wijken (Bron: *Welzijn nieuwe Stijl, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport*).

Organisatie van het welzijnswerk

De onderstaande inventarisatie geeft een beeld van de stand van zaken op het gebied van welzijn in Albrandswaard in maart 2012. Het betreft zowel activiteiten op individueel niveau als op groepsniveau.

Jeugd

Maatschappelijke stages (voor middelbare scholieren);

SWA (Stichting Welzijn Albrandswaard): zie voor uitleg werkzaamheden/rol paragraaf 3;

1 open jongerencentrum en 2 jongerensociëteiten (voor leden);

Sportverenigingen, kerkelijk jeugdwerk, scouting, culturele verenigingen en stichtingen;
Centrum voor Jeugd en Gezin;
Gosa-regisseur: sluitende aanpak voor 0 tot 23 jarigen;
School Maatschappelijk Werk.

Mantelzorg:

Steunpunt Mantelzorg SWA: zie voor uitleg werkzaamheden paragraaf 3.

Gehandicapten

SWA: zie voor uitleg werkzaamheden/rol paragraaf 3;
Gehandicaptenplatform;
Stichting Dynamo: zwemmen voor gehandicapten.

Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk wordt verricht via de overgrote meerderheid van de in deze inventarisatie genoemde verenigingen en stichtingen. Daarnaast wordt op individuele basis vrijwilligerswerk verricht.

Onderwijs

SPA (Stichting Peuterwerk Albrandswaard);
Scholen;
Brede School;
Maatschappelijke stages;
Bibliotheek.

Sport

Sportstichting: zie voor uitleg werkzaamheden/rol paragraaf 3;
Verenigingen;
SPAL (Stichting Sportief Albrandswaard);

Ouderen

SWA: zie voor uitleg werkzaamheden/rol paragraaf 3;
Flankerend Ouderenbeleid: zie voor uitleg werkzaamheden paragraaf 3.

Wijkleefbaarheid

Wijkfora;
Buurtpreventieteam (Rhoon-Noord);
Gemeente.

Wonen

Woningbouwverenigingen:

- investeren in maatschappelijk vastgoed, zoals WISH-project (ouderinitiatief m.b.t. wonen voor kinderen met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking);
- begeleid wonen projecten;
- bezit beschikbaar stellen als 'socio-woning' voor bewoners uit psychiatrische zorginstelling, die zelfstandig wonen onder begeleiding;
- partner van de gemeente op het gebied van minimabeleid en WMO;

Commercieel

Kinderopvang;
Sportscholen;

Wellness.

Adviesraden

WMO-raad;

WWZ-beraad: adviseert op het gebied van wonen, welzijn en zorg;

Gehandicaptenplatform Albrandswaard;

Seniorenraad;

Cliëntenplatform: adviseert op het terrein van sociale zaken en komt op voor de belangen van alle mensen met een minimuminkomen in Albrandswaard.

Cultuur:

Muziekverenigingen, koren, scouting;

Bibliotheek;

Oranje comité Rhoon en Poortugaal;

Kunstkring;

Volharding en La Bona Futura.

Religie:

Kerken: jongerensoos, kerkenraad.

Welke welzijnsactiviteiten/(zorg)voorzieningen kent Albrandswaard?

- Activiteiten voor verschillende doelgroepen. Dit varieert van sportclubs tot computercursussen voor ouderen;
- Op het gebied van vrijwilligers bemenst SWA de vrijwilligersvacaturebank en werkt het CJG met de vrijwilligersorganisatie Homestart en de vrijwilligersgroep 'ouders voor ouders';
- SWA zorgt voor het steunpunt mantelzorg en voor initiatieven als de telefooncirkel;
- Maatschappelijke opvang voor dak- en thuislozen (georganiseerd met Rotterdam als centrumgemeente);
- Verslavingszorg (georganiseerd met Rotterdam als centrumgemeente);
- Vrouwenopvang (georganiseerd met Rotterdam als centrumgemeente);
- Zorg bij huiselijk geweld (alleen structureel voor minderjarigen);
- GOSA-regisseur: sluitende aanpak voor gezinnen met kinderen tot 23 jaar;
- Algemeen maatschappelijk werk;
- School maatschappelijk werk;
- Gezinscoaches;
- Stichting MEE;
- Loket voor advies op het gebied van WMO en intake van WMO-aanvragen;

Hoe financiert Albrandswaard de welzijnsactiviteiten?

- Verstrekken van subsidies: waarderingssubsidies, budgetsubsidies en investeringssubsidies.
- Inkoop van diensten: bijv. huishoudelijke hulp en vervoer van gehandicapten en ouderen;
- Particulier initiatief;

Het bijgevoegde subsidieoverzicht (bijlage 1) biedt inzicht in de rol van de gemeente in de financiële ondersteuning van het gemeenschapsleven. Hierbij merken wij op, dat de gemeente waarderingssubsidies, gelet op de bezuinigingen, steeds minder verstrekt. De raad heeft besloten alleen de waarderingssubsidies op het gebied van sport niet af te bouwen.

Het verenigingsleven kent een grote diversiteit. Er is veel overlap in de uitvoering van activiteiten (bijv. bij het organiseren van activiteiten voor ouderen) en er is weinig interactie tussen de verschillende uitvoerders. Organisaties maken weinig gebruik van elkaars kennis, elkaars netwerk en van elkaars vrijwilligers en zijn soms zelfs elkaars concurrenten.

De gemeente stelt tegen gereduceerde prijzen accommodaties ter beschikking (bijvoorbeeld sportaccommodaties, wijkcentrum, onderhoud van sportvelden).

3. Verdieping

In deze paragraaf gaan wij op een aantal aspecten van onze plaatselijke situatie wat dieper in.

Rol SWA

SWA verricht op welzijnsgebied zowel werkzaamheden op groepsniveau als op individueel niveau. De werkzaamheden hebben betrekking op:

- jongerenwerk;
- flankerend ouderenbeleid (zie apart kopje) en ouderenadvisering;
- vrijwilligersvacaturebank;
- steunpunt mantelzorg (o.a. aandacht voor mantelzorg door jeugdigen door voorlichting en belevingsbijeenvakkomsten op basisscholen);
- de telefooncirkel;
- leiding van het multidisciplinair overleg (zie kopje zorgnetwerk);
- 'Vraagwijzer': WMO-loket voor advisering en intake.

Er zijn korte lijnen tussen het onafhankelijke WMO-loket 'Vraagwijzer', de vrijwilligersvacaturebank en het steunpunt mantelzorg. Hierdoor versterkt SWA de werking van deze afzonderlijke faciliteiten. Onderlinge uitwisseling behoort tot de standaardprocedure. SWA betreft hierbij ook de projecten 'Home-Start' en 'Ouders voor Ouders' die onder de werking van het CJG vallen en zo nodig ook andere organisaties en instellingen op het gebied van welzijn, zorg, wonen en inkomen.

SWA zoekt samenwerking met andere partijen in het welzijnsveld, bijvoorbeeld de Sportstichting.

Hoe is het zorgnetwerk van Albrandswaard ingericht?

1. Multidisciplinair overleg (MDO) onder leiding van SWA. Het gaat om een casuïstiek overleg met de belangrijkste partners op het gebied van zorg en welzijn (van huisartsen tot maatschappelijk werk tot ouderenadviseur). In dit overleg vindt de afstemming plaats over de zorg bij gezinnen zonder kinderen of met kinderen boven de 23 jaar. Het gaat om ernstigere problematiek, die door samenwerking tussen alle partners beter kan worden opgelost;
2. Ketenpartnersoverleg onder leiding van de GOSA-regisseur. Dit gaat om een casuïstiek overleg met de belangrijkste partners op het gebied van zorg. Het is bedoeld voor gezinnen met kinderen van 0 tot 23 jaar. Ook hier gaat het om forse problematiek;

Flankerend ouderenbeleid

De gemeente verstrekt (via SWA als uitvoerder) subsidies aan: ANBO, PCOB, Diaconie van de Hervormde Gemeente Rhoon, Zonnebloem, Stichting Diaconaal- en Informatiecentrum Albrandswaard, Vrouwen van Nu, Commissie Ouderenwerk Rhoon, 50 plus en meer club, Seniorenraad, Seniorenrestaurant "De Ontmoeting". De subsidies zijn bedoeld voor het organiseren van activiteiten voor ouderen en voor het behartigen van de belangen van ouderen. De gemeente

heeft tot nu toe geen voorwaarden aan deze subsidies gesteld, maar bouwt de subsidies nu af in verband met bezuinigingen;

Rol van de Sportstichting

- bevordert de samenwerking tussen in Albrandswaard gevestigde sportorganisaties;
- promoot juiste sportbeoefening;
- adviseert het college en de sportverenigingen m.b.t. sportzaken;
- maakt intergemeentelijke sportactiviteiten mogelijk;

De sportstichting zoekt versterking van haar rol door samen te werken met andere partijen in het welzijnsveld, bijvoorbeeld SWA.

Rol gemeente

De gemeente heeft op dit moment een sturende (coördinerende) en een uitvoerende rol op het gebied van welzijn. De sturing vindt plaats door het maken van beleid en door het verstrekken van subsidies. Tot nu toe ligt bij de beoordeling van subsidies de nadruk op de activiteiten, die met de subsidie worden verricht. De uitvoerende rol van de gemeente heeft betrekking op het uitvoeren van de WWB en de WMO door het samenwerkingsverband met de gemeente Ridderkerk.

BAR-samenwerking

De gemeente Albrandswaard zoekt voor de uitvoering van taken op het gebied van welzijn uitdrukkelijk samenwerking in BAR-verband. Aan de ene kant heeft schaalvergroting voordelen op het punt van aanbesteding/inkoop van zorg (bijvoorbeeld vervoer en huishoudelijke hulp). Aan de andere kant zorgen wij ervoor, dat kleinschalig plaatselijk maatwerk mogelijk blijft. Juist dit maatwerk heeft voor burgers een grote toegevoegde waarde.

4. Landelijke ontwikkelingen

In paragraaf 2 hebben wij al besproken wat we precies onder het begrip welzijn verstaan. De levensloopbenadering (balans op de 5 levensdomeinen) gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid van iedere individuele burger om de eigen levensloop en de gewenste kwaliteit van leven te plannen en te sturen (individueel niveau). Een ondersteunende sociale omgeving (groepsniveau) is daarbij onmisbaar.

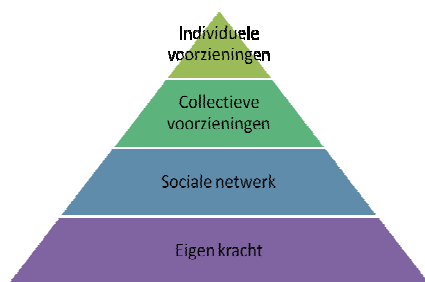
Tot enkele jaren geleden was het welzijnswerk veelal aanbodgericht georganiseerd. Als de burger een 'probleem' had, dan bood een professional hem een oplossing voor dat probleem (bijv. een scootmobiel, huishoudelijke hulp of inschakeling van een maatschappelijk werker). Het welzijnswerk bestond traditioneel uit: sociaal-cultureel werk (activiteiten voor bepaalde doelgroepen), opbouwwerk (activiteiten gericht op de kwaliteit van samenleven in buurten en wijken) en maatschappelijke dienstverlening (hulp, informatie en advies voor mensen die in de problemen zijn geraakt).

Inmiddels zien we een landelijke trend, waarbij de kracht van de burger (individueel niveau) en van de plaatselijke samenleving (groepsniveau) centraal staat (Bron: *Burgerkracht, de toekomst van het sociaal werk in Nederland, Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling*). Deze trend is ontstaan vanuit de 'civil society', die staat voor betrokkenheid van burgers bij de publieke zaak, vergroting van maatschappelijk zelfbestuur en versterking van gemeenschapszin en tolerantie (*wikipedia*). De 'civil society' legt de nadruk op vrijwillige verbanden van organisaties en burgers, anders dan de overheid en het bedrijfsleven. Deze verbanden bestaan uit:

- een gezamenlijke bindende eigenschap, die zorgt voor solidariteit (bijv. hobby of ziekte);

- samen activiteiten organiseren, die zijn gericht op dienstverlening voor externe klanten (bijv. tafeltje-dekje);
- samen de wereld overtuigen van het eigen gelijk (actiegroepen, belangenbehartiging, politieke beïnvloeding);

Vanuit de principes van de 'civil society' wordt het welzijnswerk vraaggericht georganiseerd. Als de burger een probleem heeft, kijkt hij allereerst of hij dit probleem zelf kan oplossen (individueel niveau). Als de burger dat niet kan, wordt gezocht naar een oplossing binnen zijn sociale netwerk (familie of vrienden) of met behulp van de inzet van vrijwilligers. Pas als dat ook niet mogelijk is, komt de burger in aanmerking voor professionele hulp in de vorm van een collectieve voorziening (groepsniveau) of – in het uiterste geval- voor een individuele voorziening. De overheid (gemeente) vervult een regierol en faciliteert de professionele hulp. Hieronder wordt deze volgorde grafisch weergegeven.

De onderste schijf van de piramide kost de samenleving het minst. Bij een hoger niveau in de piramide horen meer kosten. Het motto 'voorkomen is beter dan genezen' gaat hier zeker op.

De bovengenoemde trend is verder uitgewerkt in de 8 bakens van Welzijn nieuwe stijl (Bron: *Welzijn nieuwe Stijl, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport*). Deze bakens geven het kader aan, waarop het welzijnswerk kan worden gebaseerd. Deze bakens zijn:

- gericht op de vraag achter de vraag;
- gebaseerd op de eigen kracht van de burger;
- direct er op af;
- formeel en informeel in optimale verhouding;
- doordachte balans van collectief en individueel;
- integraal werken;
- niet vrijblijvend, maar resultaatgericht;
- gebaseerd op ruimte voor de professional.

Tot slot moet nog worden vermeld dat er ook een trend is om beleidsterreinen, die behoren tot de bevoegdheid van het Rijk of van de provincie, over te dragen naar de gemeenten. In dat kader staan drie decentralisaties centraal, te weten: invoering van de wet Werken naar Vermogen (in plaats van WWB), decentralisatie van de jeugdzorg en decentralisatie AWBZ/kanteling van de WMO (van aanbodgericht, naar vraaggericht). De uitvoering van deze decentralisaties regelt Albrandswaard in BAR-verband.

5. Missie, Visie en Uitgangspunten

Uitgaande van de plaatselijke situatie met betrekking tot welzijn (paragraaf 2 en 3) en gelet op de landelijke ontwikkelingen op het gebied van welzijn (paragraaf 4) komen wij tot de onderstaande missie, visie en uitgangspunten van het overkoepelend welzijnsbeleid.

Missie

In Albrandswaard streven we naar een zo groot mogelijke zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de burger op de 5 levensdomeinen. De gemeente zet haar welzijnsbeleid in ter voorkoming van onbalans en ondersteunt burgers die in een kwetsbare positie terecht zijn gekomen of dreigen te komen.

Visie

De gemeente Albrandswaard neemt het principe van de 'civil society' als uitgangspunt voor haar welzijnsbeleid. Dit betekent dat de eigen kracht van de burger (individueel niveau) en van de samenleving (collectief niveau) voorop staat. Burgers, maatschappelijke organisaties, verenigingen en gemeente zijn samen verantwoordelijk voor het welzijn van de inwoners van Albrandswaard. De gemeente waardeert en respecteert de diversiteit van het verenigingsleven. Bij verdeling van subsidiegelden staat het resultaat voorop.

Uitgangspunten:

Gelet op het bovenstaande, heeft onze overkoepelende welzijnsvisie de volgende uitgangspunten:

- a) De burgers van Albrandswaard zijn zelfstandig. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor het oplossen van hun problemen en hebben daarbij keuzevrijheid (individueel niveau). De gemeente geeft niet aan op welke manier burgers hun problemen oplossen, maar bevordert wel dat iedereen zo lang mogelijk mee kan doen in de maatschappij en zelfstandig kan wonen.
- b) De gemeente Albrandswaard zet haar beleid in ter voorkoming van onbalans op de 5 levensdomeinen (preventie) en blijft vangnet voor burgers die in een kwetsbare positie terecht zijn gekomen of dreigen te komen. Dit zijn mensen, die niet zelf met ondersteuning vanuit de omgeving (familie, mantelzorgers of vrijwilligers) de regie over hun eigen leven kunnen houden. Het gaat om mensen, waarvoor we professionals moeten inschakelen en waarbij sprake is van complexe (multidisciplinaire) problematiek. De focus ligt op alle terreinen sterk op preventie. Het lokaal zorgnetwerk dient als vangnet binnen de hulpverlening;
- c) De gemeente bevordert dat we altijd kiezen voor de meest laagdrempelige inzet van mensen en middelen. De inzet van vrijwilligers en mantelzorgers aan de ene kant en professionals aan de andere kant moet in evenwicht zijn.
- d) De gemeente Albrandswaard voert regie op het gebied van welzijn (groepsniveau) en voert dus niet zelf uit. De gemeente zoekt de meest geschikte partners/uitvoerders om de uitgangspunten op het gebied van welzijn uit te voeren. De verantwoordelijkheid voor het eigen welzijn ligt bij de burger zelf (individueel niveau). De gemeente faciliteert;
- e) Er is sprake van sociale samenhang tussen de burgers van Albrandswaard onderling en binnen de wijken van Albrandswaard (groepsniveau). Burgers zijn betrokken bij hun eigen omgeving en spreken elkaar zelf aan. De gemeente Albrandswaard bevordert de leefbaarheid.
- f) Integraal werken en resultaatgerichtheid staan in het welzijnsbeleid centraal. De gemeente maakt met partners/uitvoerders concrete afspraken over de met subsidies of inkoop van diensten te behalen resultaten. De gemeente bevordert de integrale inzet van budgetten.
- g) De gemeente is verantwoordelijk voor de kwaliteit op het gebied van welzijn. Kwaliteit heeft betrekking op de deskundigheid van professionals en op de wijze waarop vrijwilligers worden ingezet.

6. Hoe gaan we onze uitgangspunten uitvoeren?

In deze paragraaf werken wij puntsgewijs uit hoe wij de bovengenoemde uitgangspunten kunnen uitvoeren.

Uitgangspunten a en b: zelfstandigheid burger staat voorop, gemeente zet beleid in om onbalans op de 5 levensdomeinen te voorkomen en blijft verantwoordelijk voor burgers, die in een kwetsbare positie zijn gekomen of dreigen te komen .

De gemeente gaat bij problemen van de burgers uit van wat mensen nog wel kunnen in plaats van wat mensen niet meer kunnen. De organisatie op het gebied van welzijn kantelt van aanbodgericht naar vraaggericht, net zoals dat ook bij de uitvoering van de WMO het geval is. Dit houdt in dat de gemeente burgers primair helpt bij de vraag hoe zij hun eigen problemen kunnen voorkomen of oplossen (individueel niveau). Vraagwijzer (WMO-loket) past haar werkwijze zo aan dat het zoeken naar eigen oplossingen altijd voor gaat op het verstrekken van voorzieningen.

Uit statistieken blijkt dat ongeveer 85% van alle burgers hun leven lang in staat blijft zelf de regie over hun leven te voeren. Zij kunnen dus ook zelf hun problemen voorkomen en oplossen. Ongeveer 10% heeft af en toe enige ondersteuning nodig en 5% heeft continue hulp nodig. Ook bij de laatste twee groepen gaat de gemeente Albrandswaard allereerst uit van hun eigen kracht. De gemeente biedt zo nodig een vangnet van zorg en ondersteuning en blijft verantwoordelijk voor de regeling van de toegang tot voorzieningen. De gemeente besteedt in het bijzonder aandacht aan zogenaamde 'zorgmijders'. Het gaat dan om mensen die niet zelf (kunnen) onderkennen dat zij de regie over hun eigen leven (tijdelijk) kwijt zijn. Deze mensen vragen dan ook niet zelf om hulp. Gelet hierop is het van belang dat alle signalen die door de omgeving van 'zorgmijders' worden afgegeven samenkomen, zodat een goed beeld van de situatie ontstaat en vervolgens adequaat kan worden behandeld. Het lokaal zorgnetwerk (zie paragraaf 2) dient als vangnet binnen de hulpverlening. Het gaat hier om het ketenpartnersoverleg van de GOSA-regisseur (jeugd tot 23 jaar) en het multidisciplinair overleg (volwassenen) van SWA. Binnen dit lokaal zorgnetwerk wordt bijzondere aandacht besteed aan coördinatie en regie, zodat er geen signalen verloren gaan en er geen werkzaamheden dubbel worden verricht. Samenwerking tussen de GOSA-regisseur en SWA bevordert een integrale werkwijze.

De gemeente Albrandswaard werkt op het terrein van de WWB, de Wet Werken naar Vermogen en de WMO weliswaar samen met de gemeente Ridderkerk, maar handhaaft binnen haar eigen grenzen een loket, dat functioneert als informatiecentrum (WMO-loket). Bij dit loket kan de burger ook aanvragen voor voorzieningen indienen. Het aantal burgers van 65 jaar en ouder stijgt in Albrandswaard van ongeveer 13% in 2010 naar ongeveer 16% in 2015. Dit getal ligt hoger dan het landelijk gemiddelde. Juist voor deze categorie is een loket binnen de grenzen van de eigen gemeente van groot belang. De gemeente bevordert het digitaal indienen van aanvragen en biedt ouderen zo nodig ondersteuning bij het indienen van een digitale aanvraag, bijvoorbeeld door het (laten) organiseren van een computercursus voor ouderen door vrijwilligers.

Uitgangspunt c: laagdrempelige inzet van mensen en middelen

Vrijwilligers en mantelzorgers spelen een steeds grotere rol in de uitvoering van het welzijnsbeleid. Dat geldt bij activiteiten op het gebied van preventie, bij de ondersteuning van burgers met een 'probleem' (individueel niveau) en bij de bevordering van sociale samenhang (groepsniveau). De gemeente heeft met betrekking tot de bevordering van de inzet van vrijwilligers een regierol en bevordert in die rol, dat de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers aan de ene kant en professionals aan de andere kant in evenwicht is. De inzet van vrijwilligers en mantelzorgers is immers niet onbeperkt.

De rol van de gemeente bestaat vooral uit het opmerken, ondersteunen, laten groeien en bloeien van bestaande en nieuwe initiatieven op het gebied van vrijwilligers en mantelzorgers, die aansluiten bij de uitgangspunten van de gemeentelijke visie op het gebied van welzijn. De gemeente heeft met name een rol als verbindingsmakelaar tussen de nieuwe vormen van vrijwillige inzet. Zo hebben we, naast de vrijwilligersvacaturebank, nu ook het initiatief Homestart en de oudergroep 'ouders voor ouders' in het CJG.

Waardering van vrijwillige inzet is van groot belang. Daarnaast is het van belang dat vrijwilligers in staat zijn om de voor hun werkzaamheden vereiste diploma's te halen en dat zij een goede rechtspositie hebben (denk bijvoorbeeld aan een verzekering tegen aansprakelijkheid). De vrijwilligersvacaturebank speelt bij de integrale inzet van vrijwilligers een sleutelrol door het bij elkaar brengen van vraag en aanbod. Bij het zoeken naar vrijwilligers wordt gebruik gemaakt van social media. Er is sprake van een nauwe samenwerking tussen de vrijwilligersvacaturebank en het steunpunt mantelzorg.

Op het gebied van mantelzorg werken de BAR-gemeenten al organisatorisch samen. De BAR-steunpunten hebben een gezamenlijke nieuwsbrief, bieden respijtdagen, thema's en cursussen gezamenlijk aan en hebben nauw overleg met elkaar. De gemeente Albrandswaard bevordert, dat er niet alleen sprake is van samenwerking met de BAR-gemeenten op het gebied van mantelzorg, maar ook op het gebied van vrijwilligers.

Uitgangspunt d: de gemeente voert regie op het gebied van welzijn

De gemeente heeft een regierol op het gebied van welzijn, maar is in beginsel niet de uitvoerder van het welzijnsbeleid. De burger en de maatschappelijke partners blijven in de eerste plaats zelf verantwoordelijk. De gemeente is opdrachtgever. Daarnaast houdt het voeren van regie in, dat de gemeente de 'makelaar' en verbinder is op het gebied van welzijn. De maatschappelijke instellingen en verenigingen, die het welzijnsbeleid uitvoeren, zijn facilitaire bedrijven voor de ondersteuning van burgerkracht.

De gemeente respecteert en waardeert de diversiteit van het verenigingsleven en streeft niet naar samenvoeging van maatschappelijke instellingen en verenigingen. Dit betekent dat de gemeenschap volgens het principe van de 'civil society' zelf bepaalt aan welke welzijnsactiviteiten behoefte bestaat. De rol van de gemeente bestaat uit bevordering van de samenwerking en coördinatie tussen alle maatschappelijke partners. Goede afspraken tussen gemeente en maatschappelijke partners zijn hierbij onontbeerlijk. De gemeente stuurt op resultaten door middel van het subsidiebeleid.

Uitgangspunt e: sociale samenhang tussen de burgers en binnen de wijken van Albrandswaard

Leefbaarheid heeft fysieke en sociale aspecten. Het aspect van de fysieke leefbaarheid en veiligheidsaspecten vallen in principe buiten de reikwijdte van het welzijnsbeleid, maar hebben wel de aandacht van de gemeente (zie paragraaf 6).

Met ons welzijnsbeleid willen wij de sociale samenhang tussen burgers onderling en binnen de wijken van Albrandswaard versterken (groepsniveau). Ook hier staat voorop dat burgers zelf betrokken zijn bij hun omgeving en elkaar daarop aanspreken. Als burgers elkaar willen ontmoeten, dan regelen zij dat zelf. Hierbij valt te denken aan een buurtbarbecue of een wijkfeest. De rol van de gemeente beperkt zich tot het bevorderen van sociale samenhang. Dit kan betrekking hebben op het ter beschikking stellen van een ruimte voor een bijeenkomst, maar kan ook bestaan uit het inpassen van een initiatief in het bestemmingsplan. De gemeente bevordert initiatieven door vereenvoudiging van regels (en vergunningen) en faciliteert het jongerenwerk en de wijkbeheerder.

De gemeente onderzoekt of de sociale leefbaarheid en het wijkgericht werken kan worden bevorderd door de inzet van (mobiele) wijkcoaches. Zij weten wat er in de wijk speelt, verbinden kwetsbare burgers met elkaar en schakelen pas een professional in als alle andere mogelijkheden zijn uitgeput. Bij de mogelijke inzet van wijkcoaches zoekt Albrandswaard verbinding met de wijkregisseurs, die de gemeente wil inzetten om de fysieke leefbaarheid te bevorderen. De gemeente heeft de rol van verbindingsmakelaar, die het initiatief 'de buurt bestuurt' met nieuwe initiatieven als de wijkcoach en de wijkregisseur bij elkaar brengt. Uitgangspunt is dat de verantwoordelijkheid bij de burgers zelf blijft liggen. Het uiteindelijke resultaat van de genoemde initiatieven in samenhang met elkaar is op dit moment nog niet duidelijk. Het zou kunnen leiden tot een buurtonderneming (samenwerkingsverband van professionals) of zelfs tot een 'social enterprise', waarbij burgers zelf regie voeren.

Uitgangspunt f: integraal en resultaatgericht werken en subsidiëren

De gemeente Albrandswaard hanteert het uitgangspunt, dat maatschappelijke instellingen en verenigingen voor de uitvoering van het welzijnsbeleid zo min mogelijk afhankelijk zijn van gemeentelijke subsidie. De samenleving draagt de kosten van de gewenste activiteiten grotendeels zelf. De financiering kan bestaan uit eigen inkomsten of ondersteuning door fondsen en donaties.

Bij de verdeling van subsidiegelden beoordeelt de gemeente welk maatschappelijk effect zij met het toekennen van een subsidie wil bereiken. De focus ligt niet meer bij het subsidiëren van activiteiten, maar bij het bereiken van een bepaald maatschappelijk effect (bijv. voorkomen of oplossen van een sociaal probleem). De maatschappelijke effecten sluiten aan bij de doelstellingen van het breed welzijnsbeleid en bij de doelstellingen van de afzonderlijk vastgestelde (deel)beleidsplannen.

Bij resultaatgericht subsidiëren hoort een heldere relatie tussen opdrachtgever (gemeente) en opdrachtnemer (instellingen die subsidies ontvangen). SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden) geformuleerde prestatie-indicatoren zijn een onderdeel van deze heldere relatie. Aan de term SMART voegt Albrandswaard nog IES toe. Dit staat voor Inspirerend, Extra en Spannend. In totaal hanteren we dus de term SMARTIES.

Het subsidiebeleid van de gemeente Albrandswaard is opgenomen in de uitvoeringsregels voor de verstrekking van subsidies Albrandswaard 2010. Deze regels zijn gebaseerd op de algemene subsidieverordening. De huidige uitvoeringsregels gaan uit van activiteit- prestatiegericht subsidiëren. De verschuiving naar resultaatgericht subsidiëren (gericht op het maatschappelijk effect) betekent, dat de uitvoeringsregels moeten worden aangepast.

De gemeente bevordert in haar regierol samenwerking tussen de maatschappelijke instellingen binnen Albrandswaard. Zij onderzoekt of het gebruik maken van een 'onderaannemer' toegevoegde waarde heeft bij het voeren van regie. Integraal werken in plaats van activiteitgericht werken staat centraal. In het kader van integraal werken bevordert de gemeente, binnen de wettelijke mogelijkheden, ontschotting van budgetten. Tot slot bevordert de gemeente samenwerking tussen maatschappelijke instellingen binnen de BAR-gemeenten.

Uitgangspunt g: de gemeente is verantwoordelijk voor de kwaliteit op het gebied van welzijn

Kwaliteit heeft betrekking op de deskundigheid van professionals en op de wijze waarop vrijwilligers worden ingezet. De gemeente maakt op het punt van kwaliteit afspraken met de maatschappelijke instellingen in het kader van de subsidierelatie. Kwaliteit is een onderdeel van resultaatgerichtheid en staat in het teken van het maatschappelijk effect, dat wij met ons welzijnsbeleid willen bereiken.

7. Samenhang met andere terreinen

In de inleiding (paragraaf 1) is al aangegeven, dat de overkoepelende welzijnsvisie, zoals die in de vorige paragrafen is beschreven, een paraplu vormt voor beleid op allerlei onderdelen van het welzijnsterrein. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld sportbeleid, jeugd en jongerenbeleid, vrijwilligersbeleid. Daarnaast heeft de welzijnsvisie raakvlakken met de hieronder genoemde terreinen.

Toekomstvisie Albrandswaard 2025

De toekomstvisie is een strategisch document, dat de gemeente helpt om te gaan met de ontwikkelingen, die binnen nu en 15 jaar op haar af komen. De toekomstvisie gaat dus over de lange termijn en bestrijkt ook het welzijnsterrein. De overkoepelende welzijnsvisie gaat over de periode van 2012-2015, oftewel over de middellange termijn. Beide beleidsstukken zijn op elkaar afgestemd. Dit blijkt uit het volgende:

- in de toekomstvisie wordt het initiatief voor 'ontmoeten' in eerste instantie gelegd bij de burgers en het maatschappelijk middenveld;
- ook bij de toekomstvisie staat de ontwikkeling van sectorale arrangementen naar integrale arrangementen op het gebied van welzijn, zorg, onderwijs, recreatie en werkgelegenheid centraal;
- de toekomstvisie zet in op een betere samenwerking tussen instellingen, vrijwilligers, mantelzorgers en burgers met behulp van wijkcoaches.

WMO

De gemeente Albrandswaard heeft een beleidsplan WMO 2009-2012. De 9 prestatievelden van de WMO hebben betrekking op welzijn en zorg. Dit betekent dat het beleidsplan WMO (gedeeltelijk) onder de overkoepelende welzijnsvisie valt. Dit geldt vooral voor de prestatievelden 1 (sociale samenhang en leefbaarheid), 3 (informatie, advies en cliëntondersteuning) en 4 (mantelzorgers en vrijwilligers). De overkoepelende welzijnsvisie en het WMO beleidsplan gaan uit van het principe van 'eigen kracht'. Op beide beleidsterreinen staat de kanteling van een aanbodgerichte organisatie naar een vraaggerichte organisatie centraal.

Decentralisaties

Na afronding van de in paragraaf 1 genoemde decentralisaties (2014) heeft de gemeente taken op het gebied van de Wet Werken naar Vermogen, de jeugdzorg en de begeleiding van AWBZ-cliënten. Deze beleidsterreinen hebben absoluut een raakvlak met de uitgangspunten van de overkoepelende welzijnsvisie. Ook op deze terreinen staan de uitgangspunten de 'civil society', vrijwillige inzet, preventie en een vraaggerichte organisatie centraal.

Leefbaarheid

Albrandswaard heeft een visie wijkleefbaarheid 2010-2015. Het doel van deze visie is een betere samenwerking tussen bewoners, gemeente en maatschappelijke instellingen in de wijken. De visie gaat uit van verantwoordelijkheid voor elkaar (sociaal) en voor de omgeving (fysiek). Met betrekking tot de sociale kant overlappen de overkoepelende welzijnsvisie en de visie wijkleefbaarheid elkaar. Afstemming tussen beide beleidsterreinen is dus van groot belang. Zie hiervoor de uitwerking van uitgangspunt f.

Gezondheidszorg

In paragraaf 2 hebben wij al opgemerkt dat er geen 'harde' grens is tussen welzijn en zorg. De overkoepelende welzijnsvisie heeft betrekking op uitgangspunten, die voorkomen dat burgers een beroep moeten doen op zorg of die ervoor zorgen dat burgers pas in een later stadium een beroep

doen op zorg. Gelet op het ontbreken van een 'harde' grens tussen welzijn en zorg is het van belang om te zorgen voor een goede afstemming met het gezondheidszorgbeleid.

8. Uitvoering

De overkoepelende welzijnsvisie is de paraplu voor alle gemeentelijke ontwikkelingen op het gebied van welzijn in de periode 2012-2015. Na de vaststelling van met name de missie, visie en uitgangspunten door de raad, maakt het college een plan van aanpak voor de verdere uitvoering van de visie. In dit plan besteedt het college aandacht aan een verdiepende knelpuntenanalyse en neemt zij alle activiteiten op, die worden uitgevoerd. Hierbij besteedt het college bijzondere aandacht aan:

- Uitwerken van vrijwilligersbeleid;
- Onderzoeken van de mogelijkheden van een wijkcoach in samenhang met wijkgericht werken en met het initiatief 'de buurt bestuurt';
- Uitwerken van beleid met betrekking tot resultaatgericht subsidiëren;
- Toetsen van bestaande (deel)beleidsplannen aan het kader van het Breed Welzijnsbeleid;
- Uitwerken wie onze kwetsbare groepen zijn. Op die manier kunnen we goed invulling geven aan de uitgangspunten a en b;
- Functioneren van ons lokaal zorgnetwerk: zijn er punten die nog versterking behoeven.

Jeannette Wijnmalen
Afdeling Bestuur/team WOS
April 2012